ISSN 2695-1584 (Print)
ISSN 2695-1592 (Online)
DOI:10.52058/2708-7530-2026-7(62)

VĚDA A PERSPEKTIVY

No7(62)
2026

Ми з Україною

ISSN 2695-1584 (Print)
ISSN 2695-1592 (Online)
DOI: https://doi.org/10.52058/2695-1592-2026-7(62)

Věda a perspektivy

№ 7(62) 2026

Praha, České republika
2026

Multidisciplinární mezinárodní vědecký magazín "Věda a perspektivy" je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury ČR: E 24142. № 7(62) 2026. str. 618

Zveřejněnorozhodnutímakademické radyMezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. (zápis č. 234/2026 ze dne 21. Červenec 2026)

Vydavatel:
Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. , Česká republika
International Economic Institute s.r.o. Praha, České republika se sídlem V Lázních 688, Jesenice 252 42
IČO 03562671 Praha, České republika
zastoupen Mgr. Markétou Pavlovou

Časopis vychází v rámci práce vydavatelské skupiny „Scientific Perspectives" a s vědeckou podporou: veřejné organizace „Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration", Institut filozofie a sociologie Ázerbájdžánu Národní akademie věd (Baku, Ázerbájdžán)

Časopis je zařazen do mezinárodní vědeometrické databáze Index Copernicus (IC), mezinárodního vyhledávače Google Scholar a do mezinárodní vědeometrické databáze Research Bible

Šéfredaktor:
Karel Nedbálek - doktor práv, docent **(Zlín, Česká republika)**

Zástupce šéfredaktora:
Markéta Pavlova - ředitel, Mezinárodní Ekonomický Institut **(Praha, České republika)**

Členové redakční rady:
Iryna Šermazanjan -kandidátka na vědu ve veřejné správě, docentka (**Ukrajina**)
Humeir Huseyn Achmedov - doktor pedagogických věd, profesor (**Baku, Ázerbájdžán**)
Ahmet Selcuk Akdemir - doktor věd, profesor, Malatya Turgut Ozal University (**Turecko**)
Savvas Mavridis - profesor, katedra marketingu a cestovního ruchu, International Hellenic University (**Greece**)
Jurij Kijkov - doktor informatiky, dr.h.c. v oblasti rozvoje vzdělávání (**Česká republika**)
Vladimír Bačišin - docent ekonomie (**Slovensko**)
Peter Ošváth - docent práva (**Slovensko**)
Yevhen Romanenko - doktor věd ve veřejné správě, profesor, ctěný právník Ukrajiny (**Ukrajina**)
Badri Getchbaya - doktor ekonomie, profesor, docent na Batumi State University. Shota Rustaveli (**Gruzie**)
Laila Achmetová - doktorka historických věd, profesorka politologie, profesorka UNESCO, mezinárodní žurnalistiky a médií na žurnalistické fakultě Kazašské národní univerzity (KazNU). al-Farabi (**Kazachstán**)
Oleksandr Nepomnyashy - doktor věd ve veřejné správě, kandidát ekonomických věd, profesor, řádný člen Vysoké školy stavební Ukrajiny (**Ukrajina**)
Michał Tomasz - doktor věd, docent katedry geografie regionálního rozvoje, University of Gdańsk (**Polsko)**
R. Ahmad Zaky El Islami - Assoc. Prof. Ph.D., Department of Science Education, Faculty of Teacher Training and Education, Universitas Sultan Ageng Tirtayasa **(Indonesia**)
Dr. Muthmainnah Muthmainnah - Lecturer at Universitas Al Asyariah Mandar Sulawesi Barat, Indonesia, Adjunct Professor at Department Education Manipal GlobalNxt University (**Malaysi**a)
Saeed M. Ismail - PhD, Professor, Department of English, College of Natural Sciences and Humanities, Prince Sattam bin Abdulaziz University, Al-Kharj (**Saudi Arabia**)
Dr. Jane Gakeniya Njoroge - Professor, Kenyatta University, (**Kenya**)
Diana Ibarra Santacruz - Professor, University of Nariño, (**Colombia**)
Helda Alicia Hidalgo Davila - Professor, University of Nariño, (**Colombia**)
Zeynalova Nigar Eldar kizi - Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Director of the Center for Inclusive Education, Azerbaijan University of Languages (**Azerbaijan)**
Oleksiy Kolesnikov - zakladatel Elysium quest, Outlast quest, sítě klubů virtuální reality VR GO. Expert v oblasti imerzivních technologií, prezident Ukrajinské asociace Quest Room **(Ukrajina)**

Články jsou vyvěšeny v redakci autora. Za obsah a pravopis zaslaných materiálů odpovídají autoři

© Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. , Česká republika, 2026
© Vydavatelské skupiny „Scientific Perspectives", 2026
© autoři článků, 2026

Věda a perspektivy № 7(62) 2026
ISSN 2695-1584 (Print)
ISSN 2695-1592 (Online)

OBSAH

SÉRIE “Pedagogika”

Sergii Sharov, Serhii Pryima, Tetiana Sharova, Olha Zinovieva 11
DEVELOPMENT OF DIGITAL EXTENSION PLATFORMS AS A DIRECTION OF DIGITAL TRANSFORMATION OF AGRICULTURAL PRODUCTION

Наталія Вікторчук 20
БЕЗПЕЧНЕ РОЗВИВАЛЬНЕ ПОЛЕ ЯК НОВИЙ ВИМІР ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Владислав Кива, Віталій Загородніх, Сергій Лук’яненко, Павло Вдовін 35
АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ПРОБЛЕМ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ МАЙБУТНІХ ВІЙСЬКОВИХ ФАХІВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Наталія Суховієнко, Світлана Яцина, Інна Литвин 50
ОВОЛОДІВАННЯ ДИТИНОЮ НАВИЧКИ МОВЛЕННЄВОГО СПІЛКУВАННЯ ЯК ГОЛОВНЕ ЗАВДАННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО НАВЧАННЯ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ

Олександр Шапран, Віталій Загородніх, Юрій Скобовят 63
ВПЛИВ ВІДКРИТОЇ НАУКИ НА РОЗВИТОК ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ ТА НАУКИ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Тетяна Шостачук 78
ХУДОЖНЬО-ПЛАСТИЧНА СПЕЦИФІКА ТА ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ МИСТЕЦТВА СКУЛЬПТУРИ В СИСТЕМІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Věda a perspektivy № 7(62) 2026
ISSN 2695-1584 (Print)
ISSN 2695-1592 (Online)

SÉRIE “ Právní vědy”

Olesia Tragniuk, Yelizaveta Syzonenko 91
FEMICIDE: SOME ISSUES OF CRIMINALISATION IN ITALIAN LEGISLATION

Андрій Бегма 106
МЕТОДИКА ІНТЕГРАЦІЇ ДАНИХ OSINT У СИСТЕМУ КРИМІНАЛЬНОГО ДОКАЗУВАННЯ НА СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Олена Горбань, Віталій Яремчук
ВЛАДА ЯК ДЖЕРЕЛО ПРАВА У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВІЙ ДУМЦІ 119

Наталія Козак
ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ЗАХИСТ НА СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ 129

Наталія Обушенко
ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМ ЯК СУЧАСНА КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ ТРУДОВОГО ПРАВА УКРАЇНИ 138

SÉRIE “Veřejná správa”

Anastasiia Ilina
MANAGEMENT OF UKRAINIAN MEDIA SPACE IN THE CONDITIONS OF DIGITAL TRANSFORMATION AND INFORMATION SECURITY CHALLENGES 152

Oleh Omelchuk, Inna Shevchuk, Daria Arziantseva, Natalia Zakharkevich 166
FORMATION OF THE CLIMATE-NEUTRAL CITY ECOSYSTEM IN THE CONTEXT OF THE TWIN TRANSITION

Сергій Лисенко
РОЗВИТОК КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ І ГАРАНТІЙ ЗАЛЕЖНО ВІД УЧАСТІ НАСЕЛЕННЯ У ВІЙНАХ: УКРАЇНСЬКИЙ ВЕТЕРАНСЬКИЙ ВИМІР 180

Věda a perspektivy № 7(62) 2026
ISSN 2695-1584 (Print)
ISSN 2695-1592 (Online)

Юрій Пемпусь 193
ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Ростислав Слав'юк, Павло Хомич, Ірина Хомич 203
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОЇ ІПОТЕЧНОЇ ПРОГРАМИ «ЄОСЕЛЯ» ТА ДЕПОЗИТНОГО НАКОПИЧЕННЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ ПРИДБАННЯ ЖИТЛА

В'ячеслав Шарий, Максим Гончаров 219
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ПОВОЄННИМ ВІДНОВЛЕННЯМ: МЕХАНІЗМИ, УРОКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

SÉRIE "Psychologie"

Nina Koliadenko, Mykhailo Shemet, Natalia Fesenyuk, Mykola Shopsha, Olena Shopsha 232
QUADROBERS SUBCULTURE AS A COUPLING-BEHAVIORAL MANIFESTATION OF DISSOCIATIVE STRESS DISORDER

Ольга Буковська, Тамара Мазур 245
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ ТРАВМІВНИХ ПОДІЙ ВЕТЕРАНАМИ В ПРОЦЕСІ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Віталій Малімон 256
ПСИХОЛОГІЧНІ МІКРОПРАКТИКИ ЯК СКЛАДНИК ПРОФІЛАКТИКИ САМОТНОСТІ ДОРОСЛОГО НАСЕЛЕННЯ

Андрій Омельченко 275
ТЕРАПЕВТИЧНІ СТРАТЕГІЇ ЦЕНТРУ ПІДТРИМКИ «АТЛАНТ» У СОЦІАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНІЙ РОБОТІ З ВЕТЕРАНАМИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Олена Сергієні 291
КОПІНГ-СТРАТЕГІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В ПЕРІОД ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ В УКРАЇНІ

Іванна Хомич 303
КОГНІТИВНА ГНУЧКІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ У КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ

SÉRIE “Filologické vědy”

Xiaoying Gao, Marharyta Baikina 316
A CORPUS-AIDED STUDY OF SHIFTS IN ENGLISH-TO-CHINESE TRANSLATION OF PERSONAL PRONOUNS

Тетяна Пахомова, Олександра Шапошник 339
НЕЙРОННИЙ МАШИННИЙ ПЕРЕКЛАД І ВЕЛИКІ МОВНІ МОДЕЛІ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Вячеслав Тєлєгін 351
КИЇВ ЯК ЗНАК: ЛІНГВОСЕМІОТИКА МІСЬКОГО ТЕКСТУ У «ЧОРНІЙ КНИЖЕЧЦІ» Ю. БЕЛІНИ-КЕНДЖИЦЬКОГО

SÉRIE “lékařské vědy”

Oleg Chernyshov, Nataliia Iakovenko, Igor Khomulenko 361
PALLIATIVE CARE FOR METASTATIC MELANOMA: MANAGEMENT OF PAIN AND PSYCHIATRIC DISORDERS (CLINICAL CASE)

Світлана Бондаревич, Микола Сорокін, Сергій Шопа 371
АНАЛІЗ ТЕОРЕТИЧНИХ АСПЕКТІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ «УРОРУБІНА» ПРИ ХРОНІЧНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ СЕЧОВИХ ШЛЯХІВ

Тетяна Грицюк, Мар’яна Лесів, Дмитро Михальчук 387
ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРНО-ГЕМОДИНАМІЧНИХ ЗМІН ЕКСТРА- ТА ІНТРАКРАНІАЛЬНИХ СУДИН У ПАЦІЄНТІВ У ПІЗНЬОМУ ВІДНОВНОМУ ПЕРІОДІ ІШЕМІЧНОГО ІНСУЛЬТУ

Věda a perspektivy № 7(62) 2026
ISSN 2695-1584 (Print)
ISSN 2695-1592 (Online)

SÉRIE " Ekonomické vědy"

Svyatoslav Hromyak 401
BURNING AND REBUILDING A NEIGHBORHOOD: THE SOUTH BRONX AS A CASE STUDY IN PHASE TRANSITIONS OF SOCIETY

Ірина Самойлова, Світлана Дубова, Сергій Герасимнюк 425
РОЛЬ ПРОСТОРОВОГО ПЛАНУВАННЯ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ МІСЬКИМ ГОСПОДАРСТВОМ

SÉRIE " Informační technologie"

Valentyn Berkatiuk 438
THREAT MODELING OF AUTONOMOUS CODING AGENTS IN CORPORATE MOBILE DEVELOPMENT. PART 1: SYSTEM MODEL, ASSETS, TRUST BOUNDARIES, AND ATTACK SURFACES

Iurii Nikitin 453
ANALYSIS OF APPROACHES TO FORMING ARTIFICIAL INTELLIGENCE MODELS FOR PREDICTING THE PROPERTIES OF COMPOSITE MATERIALS

Роман Науменко, Сергій Нестеренко, Віктор Буюклі 462
МОДЕЛІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ МЕРЕЖЕВОГО ТРАФІКУ В ЗАДАЧАХ АНАЛІЗУ ТА УПРАВЛІННЯ КОМП'ЮТЕРНИМИ МЕРЕЖАМИ

SÉRIE " Technické vědy"

Serhii Melnychuk 476
INNOVATIVE METHODS OF FIXING STONES IN JEWELRY: ANALYSIS OF RELIABILITY AND AESTHETIC COMPONENT

Вячеслав Березуцький 483
ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ В УМОВАХ РОЗРИВУ МІЖ ТЕХНОЛОГІЧНИМ РОЗВИТКОМ ТА КОГНІТИВНО-ЕТИЧНОЮ АДАПТАЦІЄЮ ЛЮДИНИ

Олег Герасименко 499
ДЕФЕКТИ І ПОШКОДЖЕННЯ ФУНДАМЕНТІВ МЕТАЛЕВИХ СИЛОСІВ ТА АНАЛІЗ ПРИЧИН ЇХ ВИНИКНЕННЯ

Роман Сенишин 507
ІНТЕГРАЦІЯ ГЕНЕРАТИВНОГО ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ЖИТТЄВИЙ ЦИКЛ ВЕБ-РОЗРОБКИ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ, AGILE-ПАРАДИГМА ТА ОПТИМІЗАЦІЯ РЕСУРСІВ

SÉRIE “Historické vědy”

Andrii Vergun, Bohdan Parashchuk, Oksana Vergun, Yaroslav Chulovskyi, Rustam Zhuraiev, Oksana Moshchynska, Svitlana Yahelo, Zoriana Kit, Mykhailo Lytvynchuk, Oksana Marko, Oksana Kuzovkina, Natalia Karpyshyn, Myroslava Kalytovska 520
SURGICAL ASPECTS OF YURII LYPA'S MEDICAL PRACTICE: A HISTORICAL-BIOGRAPHICAL STUDY

SÉRIE “ Muzikologie”

Валентина Матюшенко-Матвійчук 537
МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ВОКАЛУ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

SÉRIE “Vojenské vědy”

Андрій Курашкевич, Михайло Янков, Вікторія Чайка 547
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ТАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ СИРІЇ

Олександр Чебан, Дмитро Тарасов 562
ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОГО КОМАНДУВАННЯ ЗСУ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ГІБРИДНИХ ВИКЛИКІВ

Věda a perspektivy № 7(62) 2026
ISSN 2695-1584 (Print)
ISSN 2695-1592 (Online)

SÉRIE “Kultura a umění”

Роман П’єх 573
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ВІЗУАЛЬНОГО ОБРАЗУ ЗАСОБАМИ ХУДОЖНЬО-ПРИКЛАДНОЇ ГРАФІКИ

Наталія Рублевська 586
КОЛІР У ГРАФІЧНОМУ ДИЗАЙНІ: КОМУНІКАТИВНИЙ ТА ЕМОЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ

SÉRIE “ Silniční doprava”

Віталій Грабовець 599
ОПТИМІЗАЦІЯ ПАРАМЕТРІВ СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ТРАНСПОРТУ В РЕГІОНАЛЬНИХ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМАХ ЗАГОТІВЛІ ШВИДКОПСУВНОЇ СИРОВИНИ

SÉRIE “Architektura a urbanistické plánování”

Serhii Shevchuk 607
ARCHITECTURAL AND LANDSCAPE FORMATION OF A MEMORIAL SQUARE AS AN ELEMENT OF URBAN GREEN INFRASTRUCTURE (A CASE STUDY OF IVANO-FRANKIVSK)

Věda a perspektivy № 7(62) 2026
ISSN 2695-1584 (Print)
ISSN 2695-1592 (Online)

ДОРОГІ КОЛЕГИ, ЛЮБІ ДРУЗІ!

Вийшов № 7(62) 2026 міжнародного чеського журналу «Věda a perspektivy».

Публікація у міжнародного рівня журналі - це можливість опанувати та поділитися напрацюваннями з актуальних освітніх практик, розширити професійні компетентності та долучитися до спільноти фахівців, які формують сучасний освітній простір.

Дякуємо всім авторам, членам редакції, а , також , засновникам.

Бажаємо професійних звершень, мудрих рішень, сили духу, натхнення, людяності та віри у власні можливості.

Щирі мрії про мир, великі плани про розбудову.

Працюємо разом!

З повагою,
директор Видавничої групи «Наукові перспективи»,
кандидат наук з державного управління, доцент,
Лауреат премії Президента України для молодих вчених,
Лауреат премії Верховної Ради України
молодим ученим **Ірина Шермазанян**

Věda a perspektivy № 7(62) 2026
ISSN 2695-1584 (Print)
ISSN 2695-1592 (Online)

https://doi.org/10.52058/2695-1592-2026-7(62)-129-137

Наталія Козак

кандидат юридичних наук, доцент. Доцент кафедри права Луцького національного технічного університету, Україна
https://orcid.org/0009-0007-4177-698X

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ЗАХИСТ НА СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Анотація. У статті досліджується питання про те, чи може особа, щодо якої здійснюється кримінальне переслідування, реально та в повному обсязі реалізувати право на захист на стадії досудового розслідування в Україні. Аналізується глибока суперечність між нормативною базою Кримінального процесуального кодексу України та фактичною правозастосовною практикою. Дослідження ґрунтується на комплексній багатоджерельній методології: системному аналізі відповідних положень КПК України, огляді практики Європейського суду з прав людини щодо права на справедливий судовий розгляд та рівності сторін за статтею 6 Конвенції, вивченні судової практики Верховного Суду України з питань стандартів доказування та процесуальних гарантій, а також оцінці матеріалів, що відображають повсякденну діяльність органів досудового розслідування та адвокатури України.

За результатами проведеного аналізу у статті виявлено кілька взаємопов'язаних і взаємообумовлених системних перешкод, які в сукупності унеможливлюють ефективне здійснення права на захист на стадії досудового розслідування. По-перше, простежується очевидна відсутність чіткого та однозначного нормативного підґрунтя для самостійного збирання та подання доказів стороною захисту, що ставить захисника у становище структурної нерівності порівняно зі стороною обвинувачення. По-друге, непрозорість режиму засекречення негласних слідчих (розшукових) дій - включаючи порядок їх санкціонування, проведення та подальшого розкриття матеріалів стороні захисту - створює зону процесуальної непрозорості, яку важко узгодити з принципом змагальності. По-третє, строки, що надаються стороні захисту для ознайомлення з матеріалами кримінального провадження, зокрема на етапі завершення досудового розслідування, нерідко є недостатніми для підготовки належної відповіді на позицію обвинувачення, особливо у складних або технічно насичених провадженнях. По-четверте, принцип змагальності, хоча й формально закріплений у КПК, залишається переважно декларативним на практиці: суди систематично приймають докази обвинувачення, водночас застосовуючи підвищений критичний підхід до доказів

сторони захисту, а слідчі судді демонструють системну тенденцію підтримувати позицію обвинувачення під час вирішення спорів щодо проведення досудового розслідування. По-п'яте, запобіжні заходи - насамперед тримання під вартою - застосовуються формально, без належної індивідуальної оцінки необхідності та пропорційності, фактично перетворюючись на інструмент тиску, а не на реальний засіб управління ризиками. По-шосте, у статті приділяється особлива увага гострій вразливості права на захист у момент затримання, коли доступ підозрюваного до захисника є найбільш критичним, однак найчастіше порушується через процесуальні зволікання, неналежне повідомлення та фактичне відсторонення обраного захисника на користь чергового адвоката.

Метою дослідження є не лише фіксація виявлених недоліків, а й простеження їх системного та структурного характеру, що свідчить про те, що вони є не поодинокими вадами, а проявами глибшого дисбалансу, вкоріненого як у законодавчій базі, так і в інституційній культурі досудового провадження. На цій підставі у статті пропонується комплекс конкретних законодавчих рішень у формі цільових змін до Кримінального процесуального кодексу України. Ці пропозиції співвіднесено зі стандартами Ради Європи — зокрема рекомендаціями Комітету міністрів та висновками Венеціанської комісії щодо реформування кримінального судочинства — і спрямовані на їхню відповідність євроінтеграційному курсу України, відображаючи зобов'язання, взяті у контексті процесу вступу до ЄС.

Ключові слова: право на захист; досудове розслідування; принцип змагальності; негласні слідчі (розшукові) дії; допустимість доказів; верховенство права; кримінальне провадження; захисник; Кримінальний процесуальний кодекс України.

Nataliia Kozak

Candidate of Law, Associate Professor.
Associate Professor of the Department of Law,
Lutsk National Technical University, Ukraine
https://orcid.org/0009-0007-4177-698X

PROBLEMS OF EXERCISING THE RIGHT TO DEFENSE AT THE PRE-TRIAL INVESTIGATION STAGE

Abstract. The article examines whether a person subjected to criminal prosecution can genuinely and fully exercise the right to defense at the pre-trial investigation stage in Ukraine, analyzing the profound contradiction between the normative framework of the Criminal Procedure Code of Ukraine and actual law enforcement practice. The

study is grounded in a comprehensive multi-source methodology: a systematic analysis of the relevant provisions of the CPC of Ukraine, a review of the case law of the European Court of Human Rights concerning the right to a fair trial and equality of arms under Article 6 of the Convention, an examination of the jurisprudence of the Supreme Court of Ukraine on evidentiary standards and procedural guarantees, and an assessment of materials reflecting the day-to-day activities of pre-trial investigation bodies and the Ukrainian bar.

The analysis identifies several interrelated and mutually reinforcing systemic bottlenecks that collectively undermine the effective exercise of the right to defense at the pre-trial stage. First, there is a conspicuous absence of a clear normative foundation for the defense's right to independently gather and submit evidence, placing defense counsel in a position of structural disadvantage vis-à-vis the prosecution. Second, the opacity of the classification regime governing covert investigative (search) actions - including their authorization, execution, and subsequent disclosure to the defense - creates a procedural zone irreconcilable with the adversarial principle. Third, the time limits afforded to the defense for reviewing case materials, particularly upon completion of the pre-trial investigation, are frequently insufficient to prepare an adequate response to the prosecution's case, especially in voluminous or technically complex proceedings. Fourth, the adversarial principle, while formally enshrined in the CPC, remains largely declaratory in practice: courts routinely admit prosecution evidence while applying heightened scrutiny to defense submissions, and investigating judges demonstrate a systemic tendency to side with the prosecution. Fifth, preventive measures - most notably detention on remand - are applied in a formalistic manner, without adequate individualized assessment of necessity and proportionality, and effectively serve as an instrument of pressure rather than a genuine risk-management tool. Sixth, the article devotes particular attention to the acute vulnerability of the right to defense at the moment of detention, when access to counsel is most critical yet most frequently compromised by procedural delays, notification failures, and the de facto substitution of chosen counsel by duty lawyers.

The study aims not merely to catalog these shortcomings but to demonstrate their systemic and structural character - manifestations of a deeper imbalance embedded in both the legislative framework and the institutional culture of pre-trial proceedings. On this basis, the article proposes concrete legislative solutions in the form of targeted amendments to the Criminal Procedure Code of Ukraine, benchmarked against Council of Europe standards and consistent with Ukraine's European integration trajectory.

Keywords: right to defense; pre-trial investigation; adversarial principle; covert investigative (search) actions; admissibility of evidence; rule of law; criminal proceedings; defense counsel; Criminal Procedure Code of Ukraine.

Постановка проблеми. Центральною проблемою, що розглядається у цій статті, є глибока та стійка прірва між формально проголошеним правом на

захист, закріпленим у Кримінальному процесуальному кодексі України, та його реальним здійсненням на стадії досудового розслідування у кримінальному провадженні. Попри те, що КПК номінально гарантує підозрюваному широкий спектр процесуальних прав - право на захисника, право на подання доказів, право на оскарження процесуальних рішень, - практична реалізація цих прав системно обмежується структурними недоліками законодавчої бази та глибоко укоріненими моделями інституційної поведінки органів досудового розслідування. Ця розбіжність не є питанням абстрактної доктринальної полеміки: вона спричиняє безпосередні та конкретні наслідки для кожної особи, щодо якої здійснюється кримінальне переслідування, визначаючи - чи постане ця особа перед судом як справжній учасник змагального процесу, чи як пасивний об'єкт наперед сформованого обвинувального наративу. Стадія досудового розслідування є вирішальною саме в цьому контексті: на ній формується доказова база, застосовуються запобіжні заходи, а процесуальні позиції сторін набувають усталеного характеру, що нерідко визначає подальший перебіг провадження. Порушення, допущені на цій стадії, - чи то внаслідок незаконного обмеження доступу до захисника, нерозкриття матеріалів справи, формального застосування тримання під вартою чи структурного підпорядкування слідчого судді інтересам обвинувачення, - здатні породжувати незворотні наслідки, які жодний ступінь процесуальної коректності на стадії судового розгляду не може повною мірою виправити. Нормативна прогалина, таким чином, функціонує не лише як теоретична вада в архітектурі кримінального процесу, а й як реальне та повторюване джерело несправедливості, що торкається свободи, безпеки та основоположних прав осіб, яких переслідує держава.

Досліджувана проблема безпосередньо пов'язана з комплексом невідкладних наукових і практичних завдань, що перебувають на перетині кримінально-процесуального права, судової реформи та загального вектора євроінтеграції України. Ефективна гарантія права на захист є неодмінною передумовою верховенства права та легітимності системи кримінального судочинства в цілому - принцип, підтверджений усталеною практикою Європейського суду з прав людини за статтею 6 Конвенції, стандартами, закріпленими в рекомендаціях Комітету міністрів Ради Європи та висновками Венеціанської комісії щодо реформування кримінального процесу. В контексті процесу вступу України до ЄС гармонізація вітчизняного процесуального законодавства з цими стандартами набуває характеру обов'язкового інституційного зобов'язання, що перетворює виявлення та усунення системних недоліків досудового провадження на завдання як наукової, так і законодавчої невідкладності. Систематичний характер відхилень від норм КПК та стандартів ЄСПЛ з боку органів досудового розслідування - їх повторюваність у різних слідчих органах і юрисдикціях, а також їх стійкість до виправлення через наявні процесуальні

механізми - свідчить про те, що йдеться не про поодинокі помилки чи випадкові збої у правозастосуванні, а про сталі моделі поведінки, що вказують на структурні законодавчі вади. Подолання цих вад потребує цілеспрямованого нормативного реформування, а не точкового інституційного коригування. Зміцнення верховенства права у сфері кримінального судочинства, наближення процесуального законодавства до вимог Ради Європи та ЄС і забезпечення реальної, а не декларативної рівності сторін на стадії досудового розслідування — це взаємопов'язані та взаємообумовлені завдання, що визначають порядок денний реформи кримінальної юстиції України на сучасному етапі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідницький масив, на який спирається стаття, утворений працями, кожна з яких окреслює окремий вузол напруги між нормою та практикою. Денисенко В.В. [2] дослідив проблему доступу захисника до матеріалів негласних слідчих (розшукових) дій в умовах режиму слідчої таємниці. Дроздов О.М., Дроздова О.В. і Шульгін С.О. [3] показали, як невизначеність строків ознайомлення з матеріалами розслідування перетворюється на інструмент процесуального тиску. Макарова З.В. [4] застосувала криміналістичну оптику для аналізу процесуальних прав учасників провадження, розкривши взаємозалежність між тактикою слідчого та гарантіями захисту. Прилипко С.М. і Корнієнко М.В. [5] протестували законодавчу конструкцію змагальності на відповідність принципу верховенства права й дійшли висновку про нормативну недостатність декларованої рівності сторін. Урода І.К. [6] ідентифікував прогалини законодавства як стійкий структурний чинник, що системно звужує автономію захисника. Прецедентна практика Європейського суду з прав людини за статтею 6 Конвенції та юриспруденція Верховного Суду України [1] утворюють нормативний горизонт, у межах якого здійснюється вся подальша аргументація.

Попри безсумнівну цінність названих праць, кожна з них аналізує свій фрагмент проблеми ізольовано, не простежуючи єдиного причинно-наслідкового зв'язку між розрізненими вузлами напруги. Синтетичної роботи, що зводила б усі ці спостереження в єдиний діагноз системної вади законодавства і трансформувала б його в концептуально цілісну реформаторську пропозицію, вивірену за стандартами Ради Європи та синхронізовану з євроінтеграційним курсом держави, досі не існує. Саме це завдання - перейти від інвентаризації дефектів до їхньої системної інтерпретації та запропонувати архітектурно узгоджену відповідь - і визначає наукову амбіцію цієї статті.

Мета статті. Стаття ставить перед собою конкретне завдання: розкрити архітектуру законодавчих деформацій, які системно блокують право на захист у досудовому розслідуванні, — і перетворити цей діагноз на пакет точкових змін до КПК України, вивірених за координатами Ради Європи та прив'язаних до євроінтеграційного вектора держави.

Виклад основного матеріалу.Ухвали про тримання під вартою в Україні страждають на один і той самий вада: замість аналізу ризиків за статтями 177–178 КПК суди вдаються до готових словесних кліше - «може переховуватися», «здатний вплинути на свідків», - не прив'язуючи їх ані до біографії підозрюваного, ані до характеру інкримінованого, ані до динаміки загрози у часі. Індивідуальний портрет особи - стан здоров'я, родинні зв'язки, місце проживання, процесуальна поведінка в інших провадженнях - залишається поза межами судового рішення, а альтернативні заходи розглядаються не як рівноцінна процесуальна опція, а як риторична поступка. Тяжкість статті обвинувачення чи «суспільний резонанс» справи перетворюється на самодостатні підстави для позбавлення волі, хоча Конвенція прямо забороняє такий підхід [6]. Обов'язок довести відсутність ризиків фактично покладається на захист - і це в умовах, коли презумпція свободи є відправною точкою будь-якого аналізу. Рішення про обшуки та тимчасовий доступ відтворюють ту саму логіку: суд санкціонує втручання, не перевіряючи ні його меж, ні відповідності засобів задекларованій меті - що лише підкреслює системну деградацію стандарту судового контролю [5].

Порушення права на захист починаються задовго до офіційного оголошення підозри: неформальні «бесіди», що тривають годинами до складання процесуальних документів, допити в присутності чергового адвоката замість обраного, затримки з повідомленням рідних - усе це вибудовує середовище, в якому показання з'являються раніше, ніж особа усвідомила своє процесуальне становище. Відмови від захисника, оформлені одним реченням у протоколі, не відповідають стандарту однозначності, добровільності та поінформованості, виробленому прецедентною практикою ЄСПЛ. Отримані в такий спосіб відомості потрапляють до матеріалів справи і згодом набирають доказової ваги попри очевидні дефекти допустимості [5]. Аудіовізуальна фіксація, протокольні захисні перевірки та інші криміналістичні механізми здатні слугувати корективом - але лише за умови, що їх застосування не перетворюється на самоціль і підпорядковується безумовному дотриманню прав учасників провадження [4]. Поки процесуальні порушення на стартовому етапі розслідування сприймаються як допустима «гнучкість», будь-які технічні вдосконалення залишатимуться косметичними.

Режим засекречення матеріалів негласних слідчих (розшукових) дій перетворює змагальність із принципу на ілюзію. Після завершення НС(Р)Д захист роками не отримує доступу до первинних носіїв, натомість суди задовольняються «зведеними довідками» - похідними документами, з яких неможливо відновити ні хід санкціонування, ні реальний обсяг втручання, ні ланцюжок зберігання цифрових даних. Посилання на «таємницю досудового розслідування» функціонує як універсальний блокатор запитів про розсекречення, а закон не містить ані чітких строків постфактум-відкриття, ані процедури

ознайомлення захисту з технічними засобами фіксації [6]. За таких умов перевірити законність збору доказів означає довіритися обвинуваченню на слово - що є антиподом змагального процесу. Контрперевірка, яку ЄСПЛ розглядає як невід'ємний елемент справедливого судочинства, перетворюється на право без механізму його реалізації [6].

Рішення про обшуки та тимчасовий доступ до речей і документів відкривають ще один структурний розлом: суди майже ніколи не ставлять питання про те, чи можна досягти тієї самої процесуальної мети менш інтрузивним шляхом - добровільним наданням, витребуванням копій, адресованим запитом. Замість вузько окреслених предметних, часових і суб'єктних меж ухвали містять розмиті формулювання, які на практиці легітимізують масштабний збір персональних даних, виходячи далеко за межі конкретного провадження [5]. Адвокатська таємниця, лікарська конфіденційність, комерційна таємниця - усі ці категорії потрапляють у зону ризику, якщо суд не зобов'язаний зважувати наслідки втручання в приватну та сімейну сферу. Відсутність послідовного тесту пропорційності - не процесуальний огріх, а симптом ширшого дефіциту правової культури судового контролю [5], [6].

Сукупний ефект описаних практик не є простою сумою окремих порушень - це самовідтворювана асиметрія процесуальних можливостей. Сторона обвинувачення концентрує в своїх руках доступ до примусових інструментів, засекречених даних і оперативної інформації; захист, натомість, позбавлений дієвих механізмів ні самостійного збору, ні незалежної перевірки матеріалів, ні процесуальних важелів для оскарження ухвалених закритих рішень. Судовий контроль у таких умовах зводиться до формального акта - повторення формулювань прокурорського клопотання - без проникнення в його сутність [5]. Рівність сторін, проголошена у статті 22 КПК, набуває декларативного характеру, а суд у підсумку оцінює доказову базу, сформовану в умовах процесуальної нерівності, - що ставить під сумнів якість правосуддя на всіх наступних стадіях [6].

Реформування цієї системи потребує не локальних виправлень, а зміни логіки - з толерантної до порушень на нетерпиму до них. Обов'язкова перевірка менш обмежувальних альтернатив перед санкціонуванням будь-якого примусового заходу, стандарт індивідуалізованого мотивування рішень про запобіжні заходи, строкове постфактум розсекречення матеріалів НС(Р)Д із процесуальними санкціями за порушення термінів - усі ці механізми описані в літературі [4], [6], проте досі залишаються поза текстом КПК. Незалежний аудит технічних носіїв, контрольований доступ і захист відповідно до охоронних приписів конфіденційності та ведення повного audit trail за кожною оперативно-технічною дією здатні перетворити судовий контроль із декоративного на реальний [4]. Векторна спрямованість необхідних змін очевидна; питання полягає в готовності законодавця перетворити принципи Ради Європи з риторичного орієнтира на обов'язкову архітектуру процесуального права [5], [6].

Висновки. Діагностика виявлених вад підводить до двох точкових, але архітектурно значущих втручань у текст КПК. Перше - закріплення самостійного механізму витребування захисником предметів і документів від публічних органів: норма має встановити не просто право, а строковий обов'язок адресата видати запитувані із чіткими наслідками прострочення у вигляді процесуальних санкцій. Це перетворить захисника з прохача на рівноправного учасника доказової діяльності. Друге - введення спеціального процесуального документа для фіксації пояснень, отриманих захисником від осіб поза межами формального допиту: такий документ має набувати статусу доказу за умови дотримання встановленої форми, а не за розсудом суду - лише тоді відкриття обвинувачення і захисту стануть справді рівнозначними операціями. Паралельно законодавець зобов'язаний унормувати постфактум розсекречення ухвал слідчого судді, постанов слідчого і прокурора та відповідних клопотань щодо НС(Р)Д: конкретні строки відкриття матеріалів після завершення негласних дій, механізм ознайомлення захисту з технічними протоколами операцій і процесуальна відповідальність за їх блокування - без цього судовий контроль залишатиметься перевіркою форми, а не суті.

Жоден із названих заходів не вимагає відмови від оперативної ефективності розслідування - вони вимагають лише перестати трактувати процесуальну асиметрію як інструмент цієї ефективності. Гармонізація з практикою ЄСПЛ тут не є декоративним євроінтеграційним жестом: рішення у справах «Матиєк проти Польщі», «Лупса проти Румунії» та споріднені прецеденти безпосередньо вказують на законодавчі мінімуми, нижче яких судова система держави-члена Ради Європи перестає вписуватися у спільний правовий простір [7]. Для України, яка рухається шляхом імплементації acquis communautaire, синхронізація процесуального законодавства зі стандартами ЄСПЛ та позицією Верховного Суду - не паралельний трек, а умова збереження системної когерентності реформи. Конституційна декларація змагальності набуває реального змісту лише тоді, коли законодавець забезпечує інструментальну симетрію сторін, а не передоручає її розсуду правозастосовника.

Запровадження механізму доказового витребування захисником, процесуального статусу захисницьких пояснень та строкового розсекречення матеріалів НС(Р)Д відновить структурний баланс сторін, перетворить змагальність із конституційного гасла на процесуальну реальність і закріпить верховенство права як операційний стандарт кримінального провадження.

Література

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. Рада Європи. URL: https://www.echr.coe.int. accessed: 11.06.2026.

2. Денисенко, В. В. Проблеми доступу захисника до матеріалів, що підтверджують законність проведення негласних слідчих (розшукових) дій. *Науковий вісник кримінального права і процесу.* 2024. accessed: 11.06.2026.

Vydavatel:
Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. , Česká republika
International Economic Institute s.r.o. Praha, České republika

Magazín

Věda a perspektivy

№ 7(62) 2026

Podepsáno k tisku ze dne 23. červenec 2026
Formát 60x90/8. Ofsetový papír a tisk
Headset Times New Roman.
Mysl. tisk. oblouk. 8.2. Náklad 100 kopií.